

ОСНОВНІ НОВЕЛИ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ»

Віктор МАШІКА,
учитель-методист ЗОШ № 6 м. Мукачевого,
Закарпатська обл., заслужений учител Украйни

Із 1 січня 2013 р. набирає чинності Закон України «Про громадські об'єднання». У зв'язку з цим втрачає силу Закон України «Про об'єднання громадян». Новий документ дещо по-іншому регулює питання утворення, реєстрації та припинення діяльності громадських об'єднань, їхні права та функції. Якщо Закон України «Про об'єднання громадян» стосувався політичних партій і громадських організацій, то Закон України «Про громадські об'єднання» унормовує питання діяльності громадських організацій і громадських спілок. Нижче подаємо виклад основних новел Закону України «Про громадські об'єднання» (далі — Закон), для зручності — за розділами цього Закону.

Щодо загальних зasad

1. **Вперше** вводяться нові правові терміни: громадське об'єднання та громадська спілка. Згідно зі ст. 1 Закону, громадське об'єднання — це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших, інтересів. Громадська спілка, яка разом із громадською організацією є різновидом організаційно-правової форми громадського об'єднання, — це громадське об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи.

2. Певних змін зазнали **принципи діяльності громадських об'єднань**. Так, із переліку вилучено принцип рівноправності їх членів (учасників), натомість додано два нові принципи: вільного вибору території діяльності та відсутності майнового інтересу їх членів (учасників).

3. **Вперше** у Законі дається правова дефініція принципів утворення та діяльності громадських об'єднань:

Добровільність передбачає право особи на вільну участю або неучасть у громадському об'єднанні, у тому числі в його утворенні, вступі в таке об'єднання або припиненні членства (участі) в ньому.

Самоврядність передбачає право членів (учасників) громадського об'єднання самостійно здійснювати управління діяльністю громадського об'єднання відповідно до його мети (цілей), визначати напрями діяльності. А також — невтручання органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в діяльність громадського об'єднання, крім випадків, визначених законом.

Вільний вибір території діяльності передбачає право громадських об'єднань самостійно визначати територію своєї діяльності, крім випадків, визначених законом.

Рівність перед законом передбачає, що громадські об'єднання є рівними у своїх правах та обов'язках відповідно до закону, з урахуванням організаційно-правової форми, виду та/або статусу такого об'єднання.

Відсутність майнового інтересу передбачає, що члени (учасники) громадського об'єднання не мають права на частку майна громадського об'єднання та не відповідають за його зобов'язаннями. Доходи або майно (активи) громадського об'єднання не підлягають розподілу між його членами (учасниками) і не можуть використовуватися для вигоди будь-якого окремого члена (учасника) громадського об'єднання, його посадових осіб (крім оплати їхньої праці та відрахувань на соціальні заходи).

Прозорість, відкритість передбачає право всіх членів (учасників) громадського об'єднання мати вільний доступ до інформації про його діяльність, у тому числі про прийняті громадським об'єднанням рішення та здійснені заходи, а також обов'язок громадського об'єднання забезпечувати такий доступ.

Публічність означає, що громадські об'єднання інформують громадськість про свої мету (цілі) та діяльність.

Щодо утворення та реєстрації громадського об'єднання

1. **Знижено** вік, з якого особа може бути засновником молодіжної та дитячої організації, з 15 до 14 років.

У Законі визначено, що засновниками громадської спілки можуть бути юридичні особи приватного права, у тому числі громадські об'єднання

зі статусом юридичної особи. Засновниками громадської спілки не можуть бути політичні партії, а також юридичні особи, щодо яких прийнято рішення про їх припинення або які перебувають у процесі припинення. Засновниками громадської спілки не можуть бути юридичні особи приватного права, єдиним засновником яких є одна і та сама особа. Засновником громадської спілки не може бути юридична особа приватного права, якщо засновник (власник істотної участі) цієї юридичної особи внесений до переліку осіб, пов'язаних зі здійсненням терористичної діяльності, або щодо яких застосовано міжнародні санкції.

2. **Вперше** дається законодавче визначення істотної участі: пряме та опосередковане, самостійне або спільно з іншими особами володіння 10 і більше відсотками статутного (складеного) капіталу або голосів за придбаними акціями (частками) юридичної особи або незалежно від формального володіння можливість значного впливу на управління чи діяльність юридичної особи.

3. Законом **встановлено вік**, з якого фізичні особи можуть стати членами (учасниками) громадської спілки: 18 років.

4. **Вперше** у Законі визначено зміст протоколу установчих зборів громадського об'єднання:

- 1) дата та місце проведення установчих зборів;
- 2) особи, які брали участь в установчих зборах;
- 3) рішення про утворення громадського об'єднання із зазначенням мети (цілей) його діяльності;

4) рішення про визначення найменування та за потреби — скороченого найменування громадського об'єднання;

5) рішення про затвердження статуту громадського об'єднання;

6) рішення про утворення (обрання) керівника, органів управління громадського об'єднання відповідно до затвердженого статуту;

7) рішення про визначення особи (осіб), яка має право представляти громадське об'єднання у правовідносинах з державою та іншими особами і вчиняти дії від імені громадського об'єднання без додаткового уповноваження (далі — особа, уповноважена представляти громадське об'єднання), — для громадського об'єднання, яке має намір здійснювати діяльність без статусу юридичної особи, якщо утворення (обрання) органів управління не передбачено рішенням про утворення такого об'єднання;

8) рішення про визначення особи (осіб), яка має право представляти громадське об'єднання для здійснення реєстраційних дій, — для громадського об'єднання, яке має намір здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи.

5. **Реєстрація** громадських об'єднань проводиться безоплатно.

6. У Законі **додано нові обмеження** щодо назви громадських об'єднань.

Власна назва громадського об'єднання не може містити: 1) найменування органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, складових найменувань цих органів (міністерство, агентство, служба, інспекція, комітет, адміністрація, прокуратура, суд); 2) власну назву громадського об'єднання, діяльність якого заборонена в судовому порядку (протягом трьох років після набрання відповідним рішенням суду законної сили); 3) інші позначення, використання яких обмежено законом.

Власна назва громадського об'єднання не може містити слова «державний», «комунальний» та похідні від них. Власна назва навчального закладу, установи чи організації у власній назві громадського об'єднання може використовуватися лише за згоди відповідного навчального закладу, установи чи організації.

Забороняється використання у власній назві громадського об'єднання історичних державних найменувань, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України.

7. **З'явилася норма**, відповідно до якої власна назва громадського об'єднання має містити інформацію про статус громадського об'єднання («дитяче», «молодіжне», «всеукраїнське») та може містити інформацію про його вид («екологічне», «правозахисне» тощо).

8. **Вперше** допускається, щоб власна назва громадського об'єднання містила ім'я (псевдонім) фізичної особи за умови попередньої письмової згоди цієї особи або її спадкоємців, засвідченої в установленому законом порядку, якщо інше не передбачено законом.

9. Статут громадського об'єднання має містити **дещо ширше коло** відомостей, ніж це було передбачено Законом України «Про об'єднання громадян». Зокрема, це наступні відомості: періодичність засідань і процедуру прийняття рішень керівними органами громадського об'єднання, у тому числі шляхом використання засобів зв'язку; порядок звітування керівних органів громадського об'єднання перед його членами (учасниками); порядок оскарження рішень, дій, бездіяльності керівних органів громадського об'єднання та розгляду скарг; порядок створення, діяльності та припинення діяльності відокремлених підрозділів громадського об'єднання (у разі їх створення громадським об'єднанням, яке має намір здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи).

10. Законом **вперше** врегульовано питання про відокремлені підрозділи громадського об'єднання. Такі підрозділи може мати тільки громадське об'єднання зі статусом юридичної особи.

11. **Вперше** передбачається створення Реестру громадських об'єднань, основні відомості якого є

відкритими для безоплатного доступу на офіційному веб-сайті уповноваженого органу з питань реєстрації.

Щодо прав та діяльності громадських об'єднань

1. До переліку прав громадських об'єднань **додано** право брати участь у порядку, визначеному законодавством, у розробці проектів нормативно-правових актів, що видаються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування і стосуються сфери діяльності громадського об'єднання та важливих питань державного і суспільного життя. Натомість із цього переліку вилучено право проводити моніторинг з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків

2. При підготовці органами державної влади та органами місцевого самоврядування проектів нормативно-правових актів, які стосуються правового статусу громадських об'єднань, **обов'язковим** є проведення консультацій з громадськими об'єднаннями з цього приводу.

3. У разі саморозпуску громадського об'єднання його майно та кошти після задоволення вимог кредиторів передаються за рішенням такого об'єднання на статутні або благодійні цілі іншому (кільком іншим) громадському об'єднанню, а в разі неприйняття такого рішення — можуть зараховуватися за рішенням суду не тільки до **державного бюджету, а й до місцевого**.

Щодо особливостей припинення громадських об'єднань

1. У Законі **вперше** визначено, що реорганізація громадського об'єднання можлива тільки шляхом його приєднання до іншого громадського об'єднання такого самого статусу.

2. **Вперше** детально врегульовано питання про припинення діяльності громадського об'єднання. Згідно зі ст. 26 Закону, діяльність громадського об'єднання без статусу юридичної особи вважається припиненою з дня отримання повідомлення про таке рішення від особи, уповноваженої представляти

це об'єднання, уповноваженим органом з питань реєстрації. На підставі зазначеного повідомлення уповноважений орган з питань реєстрації вносить відомості про припинення діяльності зазначеного громадського об'єднання до Реєстру громадських об'єднань.

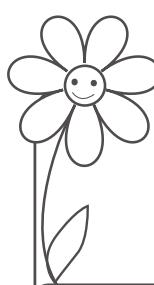
Рішення про саморозпуск громадського об'єднання приймається у порядку, встановленому статутом цього об'єднання. Вищий орган управління, який прийняв рішення про саморозпуск громадського об'єднання, створює ліквідаційну комісію або доручає керівному органу здійснювати повноваження ліквідаційної комісії для проведення припинення громадського об'єднання як юридичної особи, а також приймає рішення щодо використання коштів та майна громадського об'єднання після його ліквідації відповідно до статуту.

Уповноважений орган з питань реєстрації протягом десяти робочих днів з дня отримання відповідних документів приймає рішення про визнання або відмову у визнанні рішення про саморозпуск громадського об'єднання. При прийнятті рішення має бути встановлено відсутність порушень вимог Закону України «Про громадські об'єднання», Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців» та статуту громадського об'єднання.

3. Заборона діяльності громадського об'єднання здійснюється судом за поданням легалізуючого органу. Прокурор уже **не має права** здійснювати відповідне подання.

4. **Вперше** розмежовується припинення внутрішньоорганізаційної діяльності громадського об'єднання та припинення роботи громад. У разі прийняття судом рішення про припинення юридичної особи громадського об'єднання з підстав, зазначених у Законі України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців», громадське об'єднання може продовжувати діяльність без статусу юридичної особи.

5. До громадських об'єднань уже **не можуть** застосовуватися такі стягнення, як попередження, штраф, тимчасова заборона (зупинення) окремих видів діяльності та тимчасова заборона (зупинення) діяльності.

«ШКІЛЬНИЙ СВІТ» пропонує

Збірка вміщує нормативні документи щодо облаштування навчального кабінету та охорони праці під час роботи в ньому. Читач знайде матеріали з планування роботи та атестації навчального кабінету.

Рекомендовано для педагогічних працівників.

Щоб замовити книжку, зателефонуйте у видавництво за тел.: 044 284 24 50 або надішліть sms-повідомлення такого змісту: «Хочу замовити книжки» на номер 067 408 84 73, і ми вам передзвонимо

НАВЧАЛЬНИЙ КАБІНЕТ У ШКОЛІ